

POSTANOWIENIE

3 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 3 czerwca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku E.R.

z udziałem S.B.

o unieważnienie wzmianki dodatkowej dołączonej do aktu stanu cywilnego,
na skutek skargi kasacyjnej E.R.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z 18 stycznia 2024 r., XXVII Ca 1172/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem 2 grudnia 2021 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie oddalił wniosek E.R. z 14 lipca 2021 r. o unieważnienie wzmianki dodatkowej z dnia 12 października 1949 r. dołączonej do aktu urodzenia S.S., obecnie B., urodzonej [...] 1949 r. w M., córki L.S., sporządzonego dnia 5 października 1949 r. w Urzędzie Stanu Cywilnego w M. pod nr. (...), o uznaniu dziecka pozamałżeńskiego przez I.Z., urodzonego w dniu [...] 1910 r. w M.

2. Na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawczynię Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z 18 stycznia 2024 r. oddalił apelację.

3. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła wnioskodawczyni. Skarżąca powołała się na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. i podała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w zakresie

podniesionych zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, które miały istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 510 § 1 k.p.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż wnioskodawczyni nie ma legitymacji do złożenia wniosku o unieważnienie wymienionej wzmianki dodatkowej na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2014 r. poz. 1741 ze zm.) oraz naruszenia przepisu art. 39 ust. 1 powołanej ustawy przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż wzmianka dodatkowa stwierdzająca złożenie oświadczenia o uznaniu dziecka pozamałżeńskiego, pomimo złożenia oświadczenia dotkniętego nieważnością, tj. braku dokumentu samego oświadczenia uznania dziecka oraz braku podpisu, nie podlega unieważnieniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

5. Analiza sprawy wskazuje, że ustalenia sądu drugiej instancji nie zawierają zarzucanych przez skarżącą uchybień, które kwalifikowałyby skargę jako oczywiście uzasadnioną w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

6. Skarżąca podnosząc oczywistą zasadność skargi kasacyjnej twierdzi przede wszystkim, że Sąd Okręgowy niezasadnie uznał, iż nie ma ona legitymacji do złożenia wniosku o unieważnienie wzmianki dodatkowej na podstawie art. 39 ust. 1 prawa o aktach stanu cywilnego i nie jest w tej sprawie „osobą zainteresowaną” w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c.

7. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Na tle podniesionej przez skarżącą przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Funkcją postępowania kasacyjnego nie jest weryfikowanie wszelkich naruszeń prawa w toku postępowania przed sądami *meriti*, w tym także przed sądem odwoławczym. W orzecznictwie przyjmuje się, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje (a zatem nie musi wyłącznie rozstrzygać) *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz istotny jest skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. zamiast wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08; z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15; z 18 maja 2023 r., I CSK 855/23). Oczywista nietrafność wyroku ma być konsekwencją ewidentnego naruszenia prawa (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2010 r. II CSK 36/2010; z 30 listopada 2010 r. I CSK 359/10). Oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika, a zatem przy zastosowaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby pogłębionej analizy, przeprowadzania dłuższych badań lub dociekań, podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie, bowiem orzeczenie

sądu *ad quem* jest oczywiście nieprawidłowe (postanowienia SN: z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15; z 14 lutego 2020 r., V CSK 483/19). Innymi słowy, uchybienia powinny być dostrzegalne w sposób oczywisty dla osoby mającej wyższe wykształcenie prawnicze (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156; z 17 maja 2018 r., IV CSK 601/17; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 21 maja 2019 r., I CSK 219/19). W ocenie Sądu Najwyższego skarżąca nie przedstawiła argumentów potwierdzających oczywistą zasadność skargi w powyższym rozumieniu.

8. Niezależnie od powyższego, twierdzenie skarżącej o istotnej zasadności skargi pozostaje w ścisłym związku z oceną stanu faktycznego, w tym sensie, iż ocena zasadności zarzutów o ewidentnym naruszeniu prawa przez sąd odwoławczy wymagałaby uprzednio akceptacji określonych twierdzeń skarżącej co do kwestii faktycznych. Skarżąca twierdzi bowiem (i na tych opiera główny zarzut), że „z dokumentów stanowiących dowody w sprawie jednoznacznie wynika, że I.Z. nie złożył powołanego we wzmiance dodatkowej oświadczenia o uznaniu dziecka pozamałżeńskiego, S.S.”. Tymczasem ocena tej kwestii leży poza zakresem kompetencji Sądu Najwyższego. Kognicja Sądu Najwyższego ma bowiem ograniczony charakter i nie obejmuje zarzutów związanych z ustaleniami faktycznymi oraz oceną dowodów dokonanyymi przez sądy *meriti* (art. 398³ § 3 k.p.c.). Sąd Najwyższy jest sądem prawa, a nie sądem faktu, i nie dokonuje kontroli prawidłowości oceny dowodów przeprowadzonej przez sąd drugiej instancji, jak również kontroli prawidłowości dokonanych ustaleń faktycznych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2022 r., II USK 384/21; z 22 grudnia 2021 r., II CSK 390/21; z 31 maja 2021 r., III CSK 152/20; z 13 maja 2021, III USK 103/21 oraz z 9 marca 2021 r., IV CSK 412/20).

9. Także twierdzenie skarżącej, iż o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ma w sprawie świadczyć zarzucane naruszenie przepisu art. 510 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, iż skarżąca nie wykazała, aby była osobą zainteresowaną w sprawie, nie zostało poparte przekonującymi argumentami. W tej kwestii należy zauważyć, że Sąd Okręgowy oceniał jedynie interes skarżącej jako wnioskodawczynie w sprawie o unieważnienie wzmianki dodatkowej na podstawie art. 39 ust. 1 prawa

o aktach stanu cywilnego. Przy czym, wbrew twierdzeniu skarżącej zawartym we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Okręgowy nie ustalił, że sporna wzmianka dodatkowa „nie podlega unieważnieniu”, tylko trafnie stwierdził, że skarżąca (jako wnioskodawczyni) nie wykazała, by przysługiwał jej status „osoby zainteresowanej”. W zakresie tych ocen Sąd Najwyższy nie dostrzega uchybień uzasadniających oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Sąd odwoławczy nie oceniał natomiast interesu skarżącej w kwestionowaniu uznania dziecka w niniejszej sprawie, zajął natomiast stanowisko, które Sąd Najwyższy podziela, iż rozstrzygnięcie w tej kwestii winno zapaść w trybie procesowym. W powyższych okolicznościach w ocenie Sądu Najwyższego przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie została wykazana.

10. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

(G.N.-J.)

[SOP]